

30 juni 1636

m: Den Haag, KB, KA 44, nr. 241; c: *ibid.*, KA 45, f. 82v-83r; d1: Worp, *Briefwisseling*, 1398.

Schedas hasce, praestantissima Virginum, quibus vim veteri verbo fieri observabis, neque adeo pictoribus atque poetis quidlibet audendi semper aequam potestatem esse, liberandae fidei, quam fratri tuo nuper humanissime ad me visenti dederam, non erudiendae tibi, ne fallaris, mitto. Quantumvis a perita manu sint atque eo nomine sedulo mihi asservatae, satis constat tuis nihil praecepturas esse quod, exemplo si laudari possit, prior non statueris vel convellere nequeas, si praeter artis genium sit, quem extra te frustra quaeri tam est certum, quam quo te natura dux evexit nulla disciplina ascendi.

De carmine vernaculo homiliae doctissimae summi viri G[isberti] Voetii adscripto fecisti gratum quam quod m[a]x[im]e, arbitro tamen harum rerum nimis quam imperito. Etenim, si redhostiando par ipse mihi fuissem visus, non has fortasse tam ἀρρήθμους gratias tulisses. Nunc eo me deiecisti ut, siquidem sperare fas sit, tot olim hoc in genere ineptiarum mearum nec numeros te vidisse, nec verba tenere, primae felicitatis loco habiturus sim. Primae, si unam excipis, quam tum experiar, si vel amare me digneris, vel amari a me, ut postulo, benigne feras. Vale diu, patriae huius atque nobile et illustre aevi decus, et insigni viro quem nominavi salutem a me plurimam, nisi grave est, dici manda. Hagae Com[itum], Prid[ie] Cal[endas] Quintil[es]. Tui observantiss[imo] in per[petu]um C[onstantinus] H[ugenius].

1 [[antequam]] vim vet[us]leri verb[um]o m 2 semper: *sup. lin.* m 5 possit: *sup. lin.* m 6 convellere [[valeas]] nequeas m || frustra [[hodie]] quaeri m || est [[verum]] certum m 8 vernaculo [[concioni]] homiliae m 9 adscripto [[grat]] fecisti m || m[a]x[im]e [[quod d*** illud tuo nomine ***]] arbitro [[licet]] tamen m 10 quam [[accepto]] imperito m || si [[paria faciendo]] redhostiando m || par [[sim]] ipse m 11 tam [[ἀμέτρεις] ἀρρήθμους] m 12 in genere [[inficetiarum]] ineptiarum mearum [[neque]] nec m || te [[me *** isse]] vidisse m 13 primae [[summae beneficii]] felicitatis m || [[Summae, inquam]] Primae m || excipi[[emus]] m 15 nobile ... illustre: *sup. lin.* m 16 plurimam: *sup. lin.* m || est, [[summam]] [[plurimam]] dici m

Ik stuur u deze bladzijden, doorluchtige vrouwe, om de belofte na te komen die ik heb gegeven toen uw broer¹ onlangs zo vriendelijk was me op te zoeken, niet om u iets te leren, vergist u zich niet! U zult merken dat ze mijn vroegere woorden kracht bijzetten en dat

¹ Johan Godschalk van Schurman, de enige van de drie broers die nog in leven was, zie n. 21. Om welke teksten het precies gaat valt niet uit te maken.

schilders en schrijvers niet altijd dezelfde creatieve kracht hebben om iets te ondernemen.² Hoe ervaren ook de hand waarvan ze afkomstig zijn – en dat is de reden waarom ik ze ijverig heb bewaard – het is voldoende duidelijk dat ze niets zullen toevoegen aan wat u, indien ik dat als voorbeeld mag prijzen, niet eerder had vastgesteld, of wat u niet terzijde zou kunnen schuiven, indien het kunstenaarsgenie ontbrak. Het is immers al even zeker dat men dat kunstenaarstalent buiten u tevergeefs zal zoeken, als dat u zonder leerschool een peil heeft bereikt waarheen de natuur u heeft geleid.

Met het gedicht in het Nederlands dat aan de erudiete preek van de illustere heer Gisbertus Voetius is toegevoegd,³ hebt u me bijzonder dankbaar gestemd, al heb ik veel te weinig ervaring om me over dit soort zaken uit te spreken. Immers, als ik had gevonden dat ik in staat was het te beantwoorden, dan had u wellicht niet deze blijk van erkentelijkheid *in proza* ontvangen. Nu heb ik me zozeer verlaagd dat ik me zielsgelukkig zal prijzen, als ik tenminste mag hopen dat u voorheen niet alle rijmelarij van me in dit genre hebt gezien en de woorden ervan nog steeds onthoudt. Het toppunt van geluk, met één uitzondering, die ik zal ervaren wanneer u me de eer van uw genegenheid schenkt, of welwillend toestaat, zoals ik u vraag, dat ik u aan het hart druk. Het beste, edel en schitterend sieraad van ons vaderland en onze tijd. Mag ik u vragen, als het niet te lastig is, de uitmuntende heer⁴ die ik heb genoemd, allerhartelijkst van me te groeten. Den Haag, 30 juni 1636. Uw toegewijde dienaar, Constantijn Huygens.

---

² De laatste zinsnede is een citaat uit Horatius, *Dichtkunst* 9.

³ Gisbertus Voetius (Heusden, 3 maart 1589–Utrecht, 1 november 1676) promoveerde tot doctor in de theologie bij Gomarus in Groningen. In 1634 volgde zijn benoeming tot hoogleraar te Utrecht; een jaar later beriep de kerkenraad hem ook als predikant. Hij had een diepe invloed op de gereformeerde kerk en werd leider van het de nadere reformatiebeweging. Hij was voorstander van een strenge leer en ethiek, maar pleitte ook voor de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeenten. Huygens verwijst hier naar de preek die Voetius op 23 maart 1636 in de Domkerk van Utrecht hield over Lucas 2:46 ('Ende het geschiede nae drie daghen vonden sy hem in den Tempel, sittende midden onder de Leeraers, hoorende hen, ende vragende hen'), toen de illustere school de status van universiteit had gekregen: *Sermoen van de Nutticheydt der Academien ende Scholen* (Utrecht: Aegidius en Petrus Roman, 1636). Het gedicht van Van Schurman bevindt zich op f. M1r-M2v. Over Voetius, zie onder meer A.J. Beck, *Gisbertus Voetius (1589-1676). Sein Theologieverständnis und seine Gotteslehre*, *Forschungen zur Kirchen- und Dogmengeschichte* 92, Göttingen 2007.

⁴ Huygens bedoelt Voetius, niet Van Schurmans broer.